Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

Viite:
E 6/2025 vp

LAUSUNTO KOMISSION TIEDONANTOA MAATALOUDEN JA RUUAN VISIOSTA KOSKEVASTA VALTIONEUVOSTON SELVITYKSESTÄ

Päivittäistavarakauppa ry (PTY) kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa ja lausuu seuraavaa:

Vahva ja kilpailukykyinen ruoantuotanto on osa Euroopan unionin strategista autonomiaa ja valmiutta. Vakaa ja ennustettava politiikkakehys kaikilla lohkoilla on siksi välttämätön sisämarkkinoiden häiriöttömän toiminnan takaamiseksi.

Kestävä elintarvikejärjestelmä on tavoite, jota tullaan edistämään jatkossakin vihreän siirtymän ohjelman puitteissa. Tähän tarvitaan selkeitä ja käytännössä toimivia ratkaisuja koko ketjussa. Kuluttajarajapinnassa toimiva vähittäis- ja tukkukauppa ja sen mahdollisuudet edistää tavoitteiden toteutumista ei näy selvityksessä, vaikka tavoitteen saavuttaminen ei ole mahdollista ilman koko ketjun yhteistyötä.

Visio painottuu maatalouspolitiikkaan. Pidämme hyvin tärkeänä sitä, että Suomen kannassa tuetaan aktiivisen ruuantuotannon edistämistä. Painotuksen tulisi näkyä maataloustukien myöntämisen kriteereissä.

Emme kannata sitä, että Suomen kannassa nostettaisiin esiin kaupan private label -tuotteiden sääntelyn lisääminen. Suomessa PL-tuotteita on eurooppalaisessa vertailussa vähän. Lisäksi Suomessa arvioidaan parhaillaan PL-tuotteita koskevan sääntelyn tarvetta osana elintarvikemarkkinalakia. Päällekkäistä sääntelyä EU:sta ei tarvita.

Maaseutupolitiikan vahvistaminen on kannatettavaa. Maaseudulla tulee säilyttää asumisen kannalta välttämättömät palvelut, kuten ruokakauppa. Maaseudun kaupan kiinteistöissä tarvittavia investointeja esimerkiksi kylmälaitteisiin on usein mahdotonta tehdä pelkän tulorahoituksen turvin.

Ruokaympäristön kestävyystavoitteet jätetään visiossa paikallisen päätöksenteon varaan ja Suomen kannassa ne sivuutetaan kokonaan. Kun ruokaympäristöllä tarkoitetaan mm. ruokakauppaa, niihin kohdistuvat toimenpiteet eivät voi yksinomaan jäädä paikallisen päätöksenteon varaan. Ei varsinkaan Pohjoismaissa, joissa kaupan ketjuohjaus on vahvaa ja toimenpiteet voisivat kohdistua eri tavoin eri alueilla toimiviin kauppoihin.

Päivittäistavarakauppa ry
PL 340, 00131 Helsinki • Eteläranta 10, 00130 Helsinki
Puhelin (09) 172 860 • viestinta@pty.fi • www.pty.fi

Visio ei tunnista kuluttajatrendien vaikutusta ruokaketjuihin eikä se näy myöskään Suomen kannassa. Selvityksen mukaan viljelijöiden asianmukainen tulotaso, tuotannon kannattavuus ja riittävä investointien määrä ovat tarpeen, jotta siirtymä kestävämpään ja kilpailukykyisempään elintarvikejärjestelmään voidaan saavuttaa. Kuluttajatrendit ovat vahvoja ja vaikuttavat jokaiseen portaaseen elintarvikeketjussa ja haastaen niiden välistä yhteistyötä. Tämä tulisi tunnistaa Suomen kannassa.

Ravinteiden kierrätys ja maatalouden tuotantopanosten omavaraisuuden vahvistaminen on tärkeää. Ravinteiden kierrätyksessä tarvitaan tutkimus- ja kehitysrahoitusta sekä tehokkaita ratkaisuja.

Hiiliviljelystä voidaan saada lisätuloja maataloudelle, mutta samalla on varmistettava, että järjestelmät perustuvat hiiliyksiköitä käyttävien yritysten vapaaehtoisuuteen. Muuten uhkana on tehottoman ja vaikeasti valvottavan toimintaympäristön luominen elintarvikealan yrityksille ja elintarvikkeiden kuluttajahintojen nousu. Maatalouden osallistuminen kasvihuonekaasujen vähentämiseen on tärkeää samalla, kun huomioidaan alan erityispiirteet.

Maatalous- ja ruokasektorin datan käytön vahvistaminen on tärkeää ja yhteisen maatalouspolitiikan tulisi tukea sitä. Tavoite siitä, että kestävyystiedot kirjattaisiin vain kerran, on kannatettava. On välttämätöntä, että sektorilla vähennetään byrokratiaa ja raportointivelvollisuuksista johtuvaa hallinnollista taakkaa.

Suomella on mahdollisuus olla edelläkävijä elintarvikealan datataloudessa. Sitä tulisikin korostaa myös valmisteltavana olevassa kansallisessa ruokastrategiassa.

Kansainvälisen kaupan osalta pyritään yhtenäistämään tuontistandardien soveltamista tuontituotteisiin ottaen kuitenkin huomioon mm. kansainvälisen kaupan standardit ja sääntely-yhteistyön ylläpitäminen. Pidämme kantaa hyvänä, ja toteamme, että avoin ja toimiva sisämarkkinakauppa on pohja unionin autonomialle.

Ruokahävikin vähentäminen edelleen on hyvä tavoite. Samalla on huomioitava jäsenvaltioissa jo tehty työ asiassa. Suomi on edelläkävijä erityisesti kaupan ruokahävikin vähentämisessä. Kaupan ruokahävikki oli vielä vuonna 2018 noin 1,6 % sen läpi virtaavista elintarvikkeista, kun vuoteen 2023 mennessä se on painettu 0,9 prosenttiin.

Kuluttajakäyttäytymisen vaihteluiden vuoksi on tärkeää, että lainsäädäntökehys ei ole esteenä innovaatioille ja niiden nopealle markkinoille saattamiselle. Tämä ei ole mahdollista ilman rahoitusvälineitä, jotka ovat tarjolla kaikille ruokaketjussa. Tähän ei riitä maatalous- ja elintarvikesektorin dialogi ja verkostoituminen.

Kunnioittavasti

Päivittäistavarakauppa ry

Ilkka Nieminen
johtaja

Merja Söderström
asiantuntija

Päivittäistavarakauppa ry
PL 340, 00131 Helsinki • Eteläranta 10, 00130 Helsinki
Puhelin (09) 172 860 • viestinta@pty.fi • www.pty.fi